

LUDENDO
DISCAMUS!

DOROTA
ŻUCHOWSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania do języka łacińskiego i kultury antycznej dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – Tomasz Damulewicz

Maria Pawłowska

dr Beata Rola

Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat zajęć:

Tworzenie i odmiana czasu przeszłego niedokonanego strony czynnej

Klasa / czas trwania zajęć

klasa I / 2 godziny lekcyjne

Cele

- **ogólne:** doskonalenie techniki przekładu tekstu łacińskiego; uświadomienie wpływu antyku na kształtowanie się języków i kultury nowożytnej; wdrażanie do aktywności, przedsiębiorczości, konstruktywnego działania uczniów, również ze SPE
- **szczegółowe:** uczeń odmienia i tłumaczy czasowniki koniugacji I-IV oraz słowo posiłkowe *esse w indicativus imperfecti activi*; wykonuje różnorodne ćwiczenia wymagające umiejętności tworzenia i tłumaczenia czasu *imperfectum*; tłumaczy oraz analizuje pod względem leksykalno-gramatycznym łaciński tekst preparowany

Metody

słowne: wykład informacyjny, wyjaśnienie; aktywizujące: dedukcyjna, zabawa dydaktyczna; inne: gramatyczno-tłumaczeniowa, analityczna, bezpośrednia, kognitywna, waloryzacyjna, korzystania z materiałów źródłowych.

Formy pracy: zbiorowa, grupowa

Środki dydaktyczne

1. tablica multimedialna z oprogramowaniem (komputery z dostępem do Internetu, rzutnik)
2. strony internetowe:
 - *Stabat Mater* <<http://sanctus.pl/index.php?grupa=60&podgrupa=97>>; Wikipedia w języku łacińskim <[https://la.wikipedia.org/wiki/Stabat_Mater_\(prex\)](https://la.wikipedia.org/wiki/Stabat_Mater_(prex))> [dostęp 7 czerwca 2019]
3. słowniki łacińsko-polskie, red. K. Kumaniecki i polsko-łacińskie, red. L. Winniczuk lub <<https://pl.glosbe.com/pl/la>>; <<https://pl.glosbe.com/la/pl>> [dostęp 7 czerwca 2019]
4. Mohort-Kopaczyński, W., Wikarjakówna, T. (1999). *Disce Latine. Podręcznik do języka łacińskiego dla szkół średnich. Kurs podstawowy*. Warszawa-Poznań, PWN
5. wydruki zawierające ćwiczenia oraz tekst łaciński

Opis przebiegu zajęć

Nauczyciel podaje temat i cele zajęć. Po powtórzeniu z uczniami odmiany w czasie teraźniejszym, wskazuje stronę internetową z łacińskim tekstem hymnu liturgicznego *Stabat Mater* i jego polskim tłumaczeniem. Po odsłuchaniu utworu zleca odszukanie

informacji nt. ww. hymnu w łacińskiej Wikipedii (czas powstania, autor). Analiza gramatyczna pierwszej i czwartej zwrotki wskazuje na budowę i tłumaczenie czasu przeszłego niedokonanego w łacinie. Wspólnie tworzony jest paradygmat odmiany *imperfectum*. Zaleca się, aby nauczyciel odwołał się przy tym do wiedzy uczniów nt. czasów przeszłych w językach nowożytnych. Odmianę słowa posiłkowego *esse* w nowym czasie uczniowie poznają, tłumacząc proste zdania, np: *Ego heri in schola eram, hodie etiam sum*. Po krótkim ćwiczeniu utrwalającym uczniowie tworzą w parach mini-dialogi zawierające formy nowo poznanego czasu, np. 1. *Quid heri faciebas? Librum legebam*. Następnie czytają tekst (Mohort-Kopaczyński, Wikarjakówna, 1999:126) i odpowiadają na pytania sprawdzające jego zrozumienie. Pracują w parach. Po skończeniu odczytują głośno tekst z podziałem na role. Na koniec zajęć nauczyciel przeprowadza krótką ewaluację oraz zadaje pracę domową (zał. 1).

Zał. 1 Zadania do wyboru: 1. Formom czasownika *vinco, vincere* przyporządkuj adekwatne formy słowa posiłkowego *sum, esse*. A) *vincebam, vincis, vincere, vincebatis, vincunt* B) *esse, eram, est, sunt, eratis*. 2. Wypisz trzy czasowniki w języku polskim w czasie przeszłym niedokonanym w dowolnej osobie i liczbie. Następnie podaj je w języku łacińskim oraz co najmniej dwóch językach nowożytnych w tej samej formie.

Komentarz metodyczny

Proponowany materiał sprzyja osiągnięciu następujących celów podstawy programowej: I,1 h, 3-7, 8 h, n-s; II 7 a, b, 14 a, b; III 1-5. Podczas zajęć kształtowane są przede wszystkim kompetencje komunikacji w języku ojczystym i językach obcych (np. prowadzenie dialogów po łacinie, czytanie tekstu z podziałem na role) oraz kompetencje interpersonalne. Będą one przydatne w przyszłości na rynku pracy. Metody (zabawa dydaktyczna, korzystanie z materiałów źródłowych) i formy kształcenia (praca w parach) służą rozwijaniu aktywności i przedsiębiorczości u uczniów. Czytanie tekstu z podziałem na role oraz dwustopniowa praca domowa uwzględniają SPE uczniów. Uczniowie są wdrażani do zdawania matury z przedmiotu; stąd forma zadania 1. pracy domowej.

W organizacji zajęć należy uwzględnić formę pracy, liczbę uczniów oraz wyposażenie w środki dydaktyczne. Praca w parach wymusza stosowną aranżację przestrzeni. Zajęcia powinny być przeprowadzone w grupie maksymalnie dwudziestoosobowej, w sali wyposażonej w sprzęt komputerowy. Jeśli nie ma takiej możliwości, wówczas przy odtwarzaniu utworu muzycznego nauczyciel może posłużyć się dowolnym sprzętem audio, a informacje nt. hymnu uczniowie wyszukają w domu i przedstawią na następnych zajęciach. Metoda dedukcji oraz kognitywna doskonale wpisują się w konstruktywistyczną konwencję programu. Często stosowane przyczyniają się

do kształtowania u uczniów umiejętności logicznego myślenia, wyciągania wniosków oraz innych umiejętności niezbędnych w życiu zawodowym. Ewaluacja stopnia przyswojenia nowego materiału powinna być przeprowadzana kilka razy w ciągu zajęć. Można do tego wykorzystać najprostszą technikę- podnoszenie rąk. Została ona omówiona w rozdziale programu dotyczącym kontroli i oceny pracy uczniów. Otrzymując natychmiastową informację zwrotną nauczyciel wie, jaką taktykę obrać w kontynuowaniu zajęć.